

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 00104-235/2020/5

Datum: 23. 7. 2020

Odgovor na poslansko vprašanje Željka Ciglerja v zvezi z izjavami in ravnanji Nacionalnega inštituta za javno zdravje

Vlada Republike Slovenije je prejela poslansko vprašanje Željka Ciglerja v zvezi z izjavami in ravnanji Nacionalnega inštituta za javno zdravje (v nadaljnjem besedilu: NIJZ) in v nadaljevanju odgovarja.

Kakšna je bila naloga NIJZ v času razglašene epidemije in kakšno je bilo njegovo sodelovanje z Vlado RS? Kakšna so bila njegova strokovna priporočila ter strokovna mnenja NIJZ glede predlaganih in izvedenih ukrepov s strani Vlade RS ?

NIJZ je ključna strokovna institucija s področja javnega zdravja v Sloveniji. NIJZ je skladno z Zakonom o zdravstveni dejavnosti ustanovljen za izvajanje nalog s področja dejavnosti javnega zdravja. Med te naloge spadajo spremljanje nalezljivih bolezni, vključno z okužbami, povezanimi z zdravstveno oskrbo, zgodnje zaznavanje in odzivanje na dogodke, ki pomenijo nevarnost za javno zdravje, načrtovanje programov in ukrepov za obvladovanje nalezljivih bolezni in zagotavljanje strokovne podpore Ministrstvu za zdravje in Zdravstvenemu inšpektoratu Republike Slovenije.

Nalezljive bolezni predstavljajo pomemben javno zdravstveni problem, ki ima lahko tudi globalne razsežnosti. Države njihovemu spremljanju in obvladovanju namenjajo posebno pozornost. Pri tem upoštevajo Mednarodni zdravstveni pravilnik (International Health Regulations – IHR 2005), ki ga je sprejela Svetovna zdravstvena organizacija za področje zdravstvene varnosti in zagotavlja mednarodni pravni okvir tudi za obvladovanje nalezljivih bolezni ter Sklep št. 1082/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 o resnih čezmejnih nevarnostih za zdravje in o razveljavitvi Odločbe št. 2119/98/ES, ki dodatno zavezuje države članice Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU). NIJZ je nacionalna kontaktna točka za sistem zgodnjega obveščanja in zaznavanja EWRS (Early Warning Response System), v okviru EU in za Mednarodni zdravstveni pravilnik. Prek teh sistemov se države redno obveščajo o izbruhih že znanih nalezljivih bolezni in o pojavu novih. NIJZ redno tedensko obvešča Ministrstvo za zdravje in druge deležnike o situaciji v zvezi s pojavi in širjenju nalezljivih bolezni v Sloveniji, v EU in po svetu. V primeru izbruhov nalezljivih bolezni se obveščanje intenzivira in poteka dnevno. Tako je bilo tudi v primeru pojava novega virusa SARS-CoV-2.

NIJZ že od začetka širjenja nalezljive bolezni COVID-19 v svetu intenzivno spremlja situacijo in ustrezno ukrepa s pripravo ocen tveganja, podajanjem priporočil in epidemiološkim terenskim delom, tudi na osnovi priporočil evropskih in drugih svetovnih institucij. NIJZ vsa priporočila, analize, priporočila o splošnih in specifičnih preventivnih ukrepih objavlja na svoji spletni strani kot strokovne podlage za odločevalce.

NIJZ je sodeloval na vseh srečanjih, ki jih je pred razglasitvijo epidemije Ministrstvo za zdravje organiziralo s predstavniki različnih resorjev, s predstavniki zdravstvenega dejavnosti na primarni ravni, predstavniki bolnišnic in drugimi deležniki. NIJZ je sodeloval na sestankih delovne skupine na ravni državnih sekretarjev, ki jo je ustanovila Vlada Republike Slovenije.

SARS-CoV-2 se širi izjemno hitro in ker je celotna populacija popolnoma nezaščitena pred nalezljivo boleznijo, ki jo povzroča, je bil ključni namen priporočil NIJZ upočasniti širjenje nalezljive bolezni in zaščititi najbolj ogroženih skupin. Z upočasnitvijo širjenja bolezni omogočimo, da lahko zdravstveni sistem obravnava vse, ki potrebujejo zdravstveno oskrbo.

Ker se je epidemiološka slika hitro spreminjala, je NIJZ ministru za zdravje predlagal razglasitev epidemije. S tem so bili vzpostavljeni pogoji za uvedbo dodatnih ukrepov, kot so odpovedi javnih dogodkov, prepoved obiskov v domovih za starejše ter zaprtje vrtcev in šol in drugi, ki so bili uvedeni v zgodnji fazi razvoja epidemije.

NIJZ je pred in tudi po razglasitvi epidemije izvajal epidemiološke preiskave in iskal visoko tvegane kontakte, kar je ključno za zajezitev epidemije.

Po razglasitvi epidemije in tudi po njenem preklicu Vladi Republike Slovenije in ministru za zdravje pri sprejemanju ukrepov za zajezitev in obvladovanje epidemije COVID-19 svetuje Strokovna skupina za zajezitev in obvladovanje epidemije COVID-19, v kateri sodeluje predstojnik epidemiološke službe na NIJZ in tudi direktor NIJZ. Strokovne podlage za odločitve o ukrepih Vlade Republike Slovenije v zvezi z obvladovanjem epidemije COVID-19 strokovna skupina sprejema na podlagi podatkov NIJZ, mednarodnih priporočil Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) in Evropskega centra za preprečevanje in nadzor bolezni (ECDC) ter drugih verodostojnih poročil o COVID-19, ki temeljijo na znanstveno utemeljenih dejstvih.

NIJZ je pripravil tudi izhodišča za sproščanje ukrepov, ki jih je sprejela Vlada Republike Slovenije. Sproščanje ukrepov je temeljilo na podatkih in odločitvah, ki so znanstveno utemeljene in imajo za cilj varovanje javnega zdravja, ob hkratnem razumevanju, da prenehanje omejevalnih ukrepov vključuje uravnoteženje koristi za javno zdravje s socialnimi in gospodarskimi učinki.

NIJZ je ob sproščanju ukrepov pripravil številna navodila in priporočila, da ne bi prišlo do poslabšanja epidemiološke situacije. NIJZ tudi v trenutni situaciji vnovičnega naraščanja števila okužb spremlja stanje in za Vlado Republike Slovenije pripravlja podatke in analizira tveganje.

Kakšne so bile strokovne podlage za ocene o številu mrtvih s strani dr. Milana Kreka, ki je na tiskovni konferenci nastopil kot predstavnik NIJZ?

Milan Krek je na tiskovni konferenci podal oceno o posledicah pandemije COVID-19 na podlagi prispevka rednega profesorja Univerze za pomorstvo in promet, prof. dr. Milana Batiste. Prof. Milan Batista je na podlagi poskusa, s katerim so skušali simulirati potek nekontrolirane pandemije na ozemlju Združenega kraljestva, izdelal podobno oceno za nekontrolirano širjenje pandemije v Sloveniji. Pri oceni so bili upoštevani najbolj neugodni parametri glede reproduktivnega števila in stopnje smrtnosti, ki so rezultirali v hipotetično najslabšem možnem scenariju.

Kako je Vlada RS ocenila in reagirala na javno pismo 25h epidemiologov? Kako Vlada RS ocenjuje letošnje delo in neodvisnost NIJZ? Ali Milan Krek še uživa zaupanje Vlade republike Slovenije?

Direktor NIJZ Milan Krek uživa zaupanje Vlade Republike Slovenije. Pismo epidemiologov je predmet legitimnega in demokratičnega izražanja mnenj in predstavlja pravico do izmenjave strokovnih pogledov in stališč.

Naloga NIJZ je, da Ministrstvu za zdravje in Vladi Republike Slovenije nudi informacije in strokovno podporo pri sprejemanju ukrepov za zajezitev širjenja nalezljivih bolezni. V primeru nalezljive bolezni COVID-19 NIJZ podaja strokovna mnenja, stališča in predloge, za katere je bilo strokovno ocenjeno, da bodo pripomogli k omejitvi širjenja virusa, ki to nalezljivo bolezen povzroča. Pri predlogih se NIJZ opira na trenutno lokalno epidemiološko situacijo, dogajanje v svetu, na aktualno oceno tveganja in predvidevanja o razvoju dogodkov v zvezi z epidemijo.